

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
“1-DEKABR – BUTUNJAHON OITSGA QARSHI KURASHISH KUNI”
MAVZUSIDA O’TKAZILGAN
TADBIR BAYONNOMASI

“1” dekabr 2022 y

Toshkent shahri

O’tkazilish joyi: Toshkent tibbiyot akademiyasi qoshidagi akademik lisey zali

Tashkilotchilar: Xotin qizlar qo’mitasi raisi professori Raximbayeva G.S., Toshkent tibbiyot akademiyasi Kommunal va mehnat gigiyenasi kafedrasi dotsenti Qurbonova Sh.E., Akusherlik va ginekologiya kafedrasi assistenti Mirzaeva D.B., 2-son oilaviy shifokorlikda ichki cassalliklar kafedrasi assistenti Abduraxmanova N.M., Nevrologiya va tibbiy psixologiya kafedrasi dosentlar Daminova X.L., Xaydarova D.K., Kuranbaeva S.R., ass. Kalandarova S.X., Yuqumli kasalliklar kafedrasi dosentlari Raxmatullaeva Sh.B., Tashpulatova Sh.A., Anvarov J.A.

Qatnashdilar: Toshkent tibbiyot akademiyasi davolash va tibbiy pedagogika fakultetining 5 kurs talabalari, Toshkent tibbiyot akademiyasi qoshidagi akademik litsey talabalari, “ZOR TV” va “Sevimli” telekanallari muxbirlari.

Joriy yilning 1 dekabrida Toshkent tibbiyot akademiyasida “1 Dekabr – OITSga qarshi kurash kuni” munosabati tadbir o’tkazildi. Tadbirni TTA Nevrologiya va tibbiy psixologiya kafedrasi professori, Xotin qizlar masalalari bo'yicha rektor maslahatchisi Raximbaeva G.S. ochib, tashrif buyurgan mehmonlarni tanishtirdi.

“Jahon hamjamiyatini ogohlilikka chaqirish, aholining orttirilgan immunitet tanqisligi sindromi (OITS) haqidagi xabardorlik darajasini oshirish, shuningdek, bu dardga chalingan insonlarga tibbiy, moddiy va ruhiy yordam ko’rsatishni ta’minlash maqsadida 1988 yilda Jahon

sog'liqni saqlash tashkiloti tomonidan har yilning "1 dekabr sanasi Butunjahon OITSga qarshi kurash kuni" deb e'lon qilingan. Ma'lumotlarga ko'ra, bugungi kunda dunyoda OITSga chalingan bemorlar soni 38 million kishidan oshadi. Birgina o'tgan 2019 yilda bu kasallik 690 ming kishining o'limiga sabab bo'lgan. Barchamiz bilamizki bugun "1-dekabr – Butunjahon OITSga qarshi kurashish kuni". Shu munosabat bilan, bugun OITSga qarshi kurash uchun tadbir bo'lib o'tmoqda. Biz avval OITS haqida to'liq ma'lumotga ega bo'lsak."

Shundan so'ng, Yuqumli kasalliklar kafedrasi dosenti Anvarov J.A. «OIV infeksiyasi nima, uni keltirib chiqaruvchi virus haqida» haqida ma'ruza ma'ruza qildi.

OITS (orttirilgan immun tanqisligi sindromi) – OITV (odam immun tanqisligi virusi) tomonidan chaqiriladigan kasallik. Kasallik inson immun tizimini o'zgartiradi, infektion va boshqa kasalliklarga sezuvchanlikni oshiradi. Agar bu sindrom rivojlansa, sezuvchanlik yanada oshadi.

OITV virusi odamning barcha to'qimalarida uchraydi, zararlangan odamning organizmiga ichki suyuqliklari orqali yuqadi. Masalan, sperma, qin ajralmasi, qon va ko'krak suti orqali tarqalishi aniqlangan. OITV — OITSning rivojlanishi sababidir. Ba'zi hollarda esa virus bilan zararlangan odamlarda OITS rivojlanmasligi mumkin. OITS ko'p hollarda OITVni o'z vaqtida davolamaslik natijasida yuzaga keladi. OITV asosan 3 yo'l bilan: onadan bolaga, qon va jinsiy aloqa orqali yuqadi.

Kasallik bugungi kunda ham keng tarqalgan bo'lib, har yili dunyo bo'ylab 1,5 milliondan ortiq odam OITV bilan kasallanadi. UNAIDS ma'lumotlariga ko'ra: OITV bilan kasallanganlar soni — 2020 yilda dunyo bo'ylab taxminan 37,7 million kishini tashkil etdi. Ulardan 36 millioni kattalar va 1,7 millioni 0–14 yoshli bolalardir. Yarimdan ko'pi (53 foiz) ayollar va qizlar edi. 2020 yil ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonda ushbu kasallik bilan kasallanganlar soni 58 mingtani tashkil etadi. Tuzalganlar – 2800 nafar. 2020 yil ma'lumotlari bu kasallikdan 1000ga

yaqin odam o'lganini ko'rsatadi. Yangi OITV infeksiyalarining 1,3 millioni 15 yoshdan oshganlar, 160 ming nafari 0–14 yoshli bolalar orasida kuzatilgan.

2020 yilda butun dunyo bo'ylab OITV bilan kasallanganlarning taxminan 84 foizi OITV holatini bilishgan. Qolgan 16 foizi (taxminan 6,0 million kishi) hali ham OITV testi xizmatlaridan foydalanishga muhtoj. OITV testi OITVning oldini olish, davolash, o'zini parvarish qilish uchun muhimdir.

Keyingi ma'ruzani Yuqumli kasalliklar kafedrasи dosenti Tashpulatova Sh.A. o'qidi. Ma'ruza davomida OIV infeksiyasida chora-tadbirlar rejasi, OIV tarqalishiga qarshi yurtimizda olib borilayotgan profilaktik tadbirlar xususida gapirib o'tdi.

OITVni davolash imkoniyati — 2020 yil iyun holatiga ko'ra, dunyo bo'ylab OITV bilan kasallangan 28,2 million kishi (75 foiz) antiretrovirus terapiya (ART)dan foydalanmoqda. Bu 9,5 million odam hali davolanish imkoniyatini kutayotganini anglatadi. OITVni davolashga kirishish OITSni jamoat salomatligiga tahdid sifatida tugatish bo'yicha global sa'y-harakatlarning kalitidir.

OITS bilan bog'liq o'limlar 2004 yilda eng yuqori cho'qqisiga chiqqandan beri 64 foizga va 2010 yildan beri 47 foizga kamaydi. 2020 yilda dunyo bo'ylab OITS bilan bog'liq kasalliklardan 680 000 ga yaqin odam vafot etdi, 2010 yilda bu ko'rsatkich 1,3 millionni tashkil etgan.

OITV bilan kasallanganlarning katta qismi past va o'rta daromadli mamlakatlarda. 2020 yilda Sharqiy va Janubiy Afrikada 20,6 million kishi (55 foiz), Osiyo va Tinch okeanida 5,7 million (15 foiz), G'arbiy va Markaziy Afrikada 4,7 million (13 foiz) va 2,2 million kishi (6 foiz) G'arbiy va Markaziy Yevropa va Shimoliy Amerikada OITV bilan kasallangan.

Butunjahon OITSga qarshi kurash kuni 1988 yildan beri har yili 1 dekabrda OITV infeksiyasi tarqalishi natijasida yuzaga kelgan OITS pandemiyasidan xabardorlikni oshirish va kasallikdan vafot etganlarning xotirasiga bag'ishlangan xalqaro kundir.

Bu kunni belgilash g'oyasi birinchi marta 1987 yil avgust oyida Jyeneva (Shveytsariya)dagи Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining OITS bo'yicha global dasturining ikki jamoatchi axborot xodimi Jyeyms Bunn va Tomas Netter tomonidan o'ylab topilgan. Bunn va Netter o'z g'oyalarini OITS bo'yicha global dastur direktori (hozirda UNAIDS deb nomlanadi) doktor Jonatan Manga ma'lum qildi. Mannga konsepsiya yoqdi, uni ma'qulladi va Jahon OITSga qarshi kurash kunini birinchi marta 1988 yil 1 dekabrda nishonlash taklifiga rozi bo'ldi.

Bu kunning maqsadi OITSdan aziyat chekayotganlar hayotini yaxshilash va o'limga olib kelishi mumkin bo'lgan virusni yo'q qilish bo'yicha keyingi tadqiqotlarga yordam berishdir.

Keyingi ma'ruza nevrologiya va tibbiy psixologiya kafedrasi dosenti Kuranbaeva S.R. tomonidan amalga oshirildi. Ushbu ma'ruzada OITS natijasida inson organizmida qanday o'zgarishlar yuzaga kelishi mumkinligi haqida to'xtalib o'tildi.

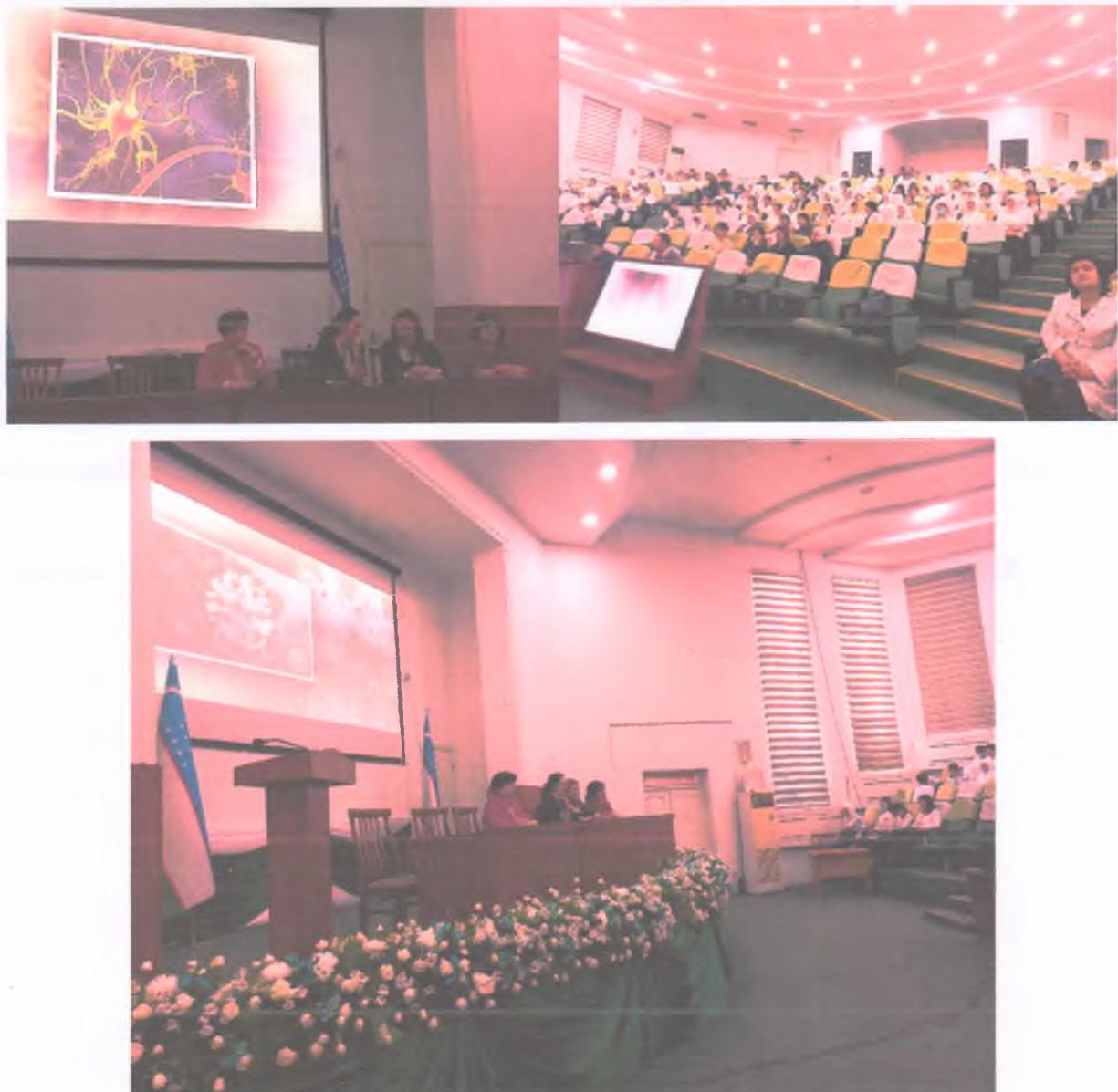

Orttirilgan immun tanqisligi sindromi (OITS) — retrovirus guruhibiga mansub virus qo'zg'atadigan kasallik; bu virus odamning immunitet tizimiga tanlab ta'sir ko'rsata-di, ayniqsa, SD4+ immun hujayralariga qirg'in keltiradi. Virus odam organizmiga tushgach, 2—3 kundan so'ng, 25—30% hollarda birlamchi infeksiya davriga xos alomatlar kuzatilishi mumkin. Bu "o'tkir serokonversiya sin-dromi" deb ataladi, bunda harorat ko'tariladi, tunda terlash, bo'g'imlar va bosh og'rig'i, loxaslik, qayt qilish, ich ketishi, badanda, ayniqsa, uning yuqori qismida toshmalar paydo bo'lishi mumkin. Bu alomatlar odam organizmiga tushgan virus ta'siriga immunitet tizimi ma'lum darajada javob qaytarish reaksiyasi bilan bog'liq. Lekin bu davrda antitelolarni aniqlash natija bermaydi, chunki immunitet tizimining javobi hali to'liq shakllanmagan bo'ladi. Kasallikning bu davri 8—10 yilgacha, ba'zan undan ham uzoq davom etishi mumkin. Hozirgi kunda amaliyotda OITV infeksiyasi tashhisini qo'yish qonda kasallik

virusiga qarshi paydo bo‘lgan antitelolarni aniqlash — immun ferment taxlili (IFT) reaksiyasiga asoslangan. OITS OITV infeksiyasining yakuniy davri hisoblanadi.

OITS bilan og‘riganlarning ko‘pchiligini narkomanlar (giyoxvandlar), fohishalar, gomo-va biseksuallar tashkil etadi. OITS organizmga jinsiy aloqa, parenteral muolajalar (nosteril igna, shprits va boshqa tibbiy anjomlar ishlatalganda), inifitsirlangan qon va uning o‘rnini bosuvchi dorilarni qo‘llash, a’zo va to‘qimalarni ko‘chirib o‘tkazish (transplantatsiya) vaqtida, shuningdek, virusni yuktirib olgan onadan homiladorlik davrida, tug‘ish jarayonida va go‘dak emi-ziladigan bo‘lsa, ko‘krak suti bilan yuqib qolishi mumkin.

Tadbir davomida barcha tushunchalarni umumlashtirish maqsadida videorolik namoyish etildi. Ushbu videorolik orqali talaba-yoshlarga tushunchalar va ko’nikmalar berildi.

“Azizlar! Bugungi tadbirdan asosiylar maqsadimiz shuki bunday bedavo kasallikka chalinmaslik uchun sog‘lom turmush tarziga rioya qilaylik, o‘zimizni va yaqinlarimizni turli xastaliklardan extiyot qilaylik. Salomatligimizga bee’tibor bo‘lmaylik. OITS degan vaboga

zech kim duchor bo'lmasin, Quvonch to'la ko'zlar xech g'am-anduhni ko'rmasin, Bo'ling doim salomat, bizga erur shu eng oliv baxt: Hayotingiz nurlarga to'lsin, hamroh bo'lsin baxtu-saodat!"

Har qanday yuqumli va boshqa kasalliklarni oldini olish uchun tibbiy madaniyatni yuksaltirish muhimligini, salomatligimiz o'z qo'limizda ekanligini ta'kidlandi. Tadbir davomida barcha tadbir qatnasuvchilari mutaxassislar tomonidan qiziqtirgan savollariga javoblar oldilar. Tadbir juda qiziqarli va mazmunli o'tdi.

Rais:

TTA Xotin qizlar ishlari bo'yicha
rektor maslahatchisi

prof.: Raximbaeva G.S.

Kotiba:

ass. Mirzayeva D.B.